

TALOUSARVIOALOITE 875/2009 vp

Määrärahan osoittaminen kansallisen ihmisoikeusinstituution perustamiseen

Eduskunnalle

Suomalaisten viranomaisten ja kansalaisten keskuudessa vallitsee huomattava tietämättömyys kansainvälisesti tunnustetuista ihmisoikeuksista sekä valtion ja osin kuntienkin velvollisuudesta toteuttaa niitä. Perus- ja ihmisoikeuspolitiikan kehittämiseksi Suomeen tulisi perustaa ns. Pariisin periaatteiden mukainen kansallinen itsenäinen ja riippumaton ihmisoikeusinstituutio, mitä on monien keskeisten tahojen toimesta peräänkuulutettu. Esimerkiksi perustuslakivaliokunta piti eduskunnan oikeusasiamiehen vuoden 2007 kertomuksesta antamassaan mietinnössä (PeVM 4/2009 vp) tärkeänä, että hanketta viedään ripeästi eteenpäin. Oikeusministeriö on 26.6.2009 asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on selvittää mahdollisuudet perustaa Suomeen kansallinen ihmisoikeusinstituutio.

Muodostettavan kansallisen ihmisoikeusinstituution tehtävänä olisi edistää mahdollisimman laaja-alaisesti perus- ja ihmisoikeuksia. Tehtäväkuvaukseen kuuluisi muun muassa ihmisoikeuskoulutuksen ja -kasvatuksen sekä ulkoisen tiedottamisen tehostaminen, ihmisoikeuksia koskevan tietopankin luominen ja ylläpito, vastuu määräajoin laadittavasta raportista Suomen perus- ja ihmisoikeuksien tilasta sekä esitysten ja lausuntojen antaminen perus- ja ihmisoikeuksien parantamiseksi mukaan lukien lainsäädäntöhankkeiden ihmisoikeusmukaisuuden ennakkovalvonta.

Instituution riippumattomuus tarkoittaisi oikeudellista, taloudellista sekä operationaalista autonomiaa, joka voidaan taata lainsäädännöllä.

Valtiovallan tai muun julkisen tai yksityisen tahon ei pitäisi sekaantua ihmisoikeusinstituution hoitamien asioiden valmisteluun tai päätöksentekoon. Ihmisoikeusinstituutio voisi kuitenkin toimia läheisessä yhteistyössä viranomaisten kanssa. Riippumattomuuden takaamiseksi kansallisen ihmisoikeusinstituution ei tulisi toimia minikään ministeriön yhteydessä tai edes oikeusasiamiehen kanslian alaisena, vaikka se synergiasyistä olisikin loogista perustaa oikeusasiamiehen kanslian yhteyteen.

Kuten asiaa koskevassa edustaja Södermanin jättämässä lakialoitteessa (LA 28/2008 vp) esitettiin, instituution perustamiseksi tarvittava rahoitus voitaisiin järjestää valtion budjettiin eduskunnan pääluokan alle eduskunnan oikeusasiamiehen yhteyteen oman talousarvion muodossa. Tärkeintä olisi kuitenkin huolehtia siitä, että perustamisen yhteydessä varattavat resurssit riittävät alkuvaiheessa kolmen täysipäiväisen sihteerin palkkaamiseen sekä tarvittaessa ulkopuolisilla asiantuntijoilla suoritettavien tutkimusten teettämiseen, kuten kansainvälisten ihmisoikeusasiain neuvottelukunta aloitteessaan esitti. Alkuvaiheen resurssipanostus muodostuisi kolmen asiantuntijan palkkakustannuksista, arviolta 200 000 euroa vuodessa, sekä riittävästä tutkimus- ja tiedotusresursseista, noin 200 000 euroa vuodessa. Synergiaetuja muun muassa tilavuokran kannalta olisi mahdollista saavuttaa sijoittamalla sihteeristö fyysisesti eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian yhteyteen. Kansallisen ih-

TAA 875/2009 vp — Jacob Söderman /sd ym.

misoikeusinstituution ensimmäinen kiinteä määräraha voisi siten olla noin 400 000 euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2010 talousarvioon momentille 21.20.01 lisäyksenä 400 000 euroa kansallisen ihmisoikeusinstituution perustamiseen.

Helsingissä 25 päivänä syyskuuta 2009

Jacob Söderman /sd
Veijo Puhjo /vas

Antti Vuolanne /sd
Tuula Peltonen /sd